

NOVÁ AKROPOLIS

FILOZOFIE · KULTURA · DOBROVOLNICTVÍ

AKROPOLITÁN

Filozofie pro život – č. 89 – 25. ledna 2017

**„Existují šaty, kterým můžeme říkat entuziasmus
a které, přestože jsme je měli na začátku rádi,
odložíme, zapomeneme na ně
a dáme je do skříně úplně dozadu.**

A občas si na ně vzpomeneme a řekneme si:

Ne, ty se dnes nehodí. Není na ně období.

Nikdy na tyto šaty nedávejte igelit.

Jakmile to uděláte, už si je nikdy nevezmete.“

Slavko Kroča

SYMBOLISMUS

LOTOSU

HYPATIE

n@ – BULLETIN

Filozofie pro život – č. 89 – 25. ledna 2017

Pokud je filozofie praktická, je formativní a pomáhá nám poznat a zlepšit sebe sama. Být filozofem je způsob života, který je spojen s nejušlechtilějšími cíli lidstva.

Praktické uskutečňování lidských hodnot vytváří model aktivní kultury, která využívá kvality každého člověka, rozšiřuje mentální obzor a otevírá se všem projevům ducha.

Dobrovolnictví je přirozeným projevem ducha jednoty se životem a lidstvem a projevuje se v praxi hodnotami, jako je obětavost, závazek a hledání společného dobra.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUC

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostrava

PARDUBICE

www.akropolis.cz/pardubice

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ÚSTÍ NAD LABEM

www.akropolis.cz/usti

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

www.akropolis.cz

Milí čtenáři, „smím prosit?“

Nastává období plesů a bálů, ale také karnevalů a masopustních průvodů. Na chvíli se stáváme někým jiným díky masce nebo jen krásným šatům. Nedávno mi jedna dáma řekla, že když se nastrojíte do divadla či na koncert, cítíte se už jen tím jinak – slavnostně a vznešeně – a ani jí to nedovolíte chovat se úplně běžným a každodenním způsobem.

Aniž bychom přeceňovali význam šatů, musíme uznat, že jsou jednou z nejviditelnějších věcí, které na druhém vnímáme, že dotvářejí první dojem a něco o nás vypovídají. Jistým způsobem také vyjadřují náš vztah k ostatním. Věřím, že obléci si pěkné šaty při významné příležitosti je vyjádřením úcty k této události a především vůči lidem, kteří se o ni zasloužili. Náš oděv nemusí být nutně drahý, ale harmonicky sladěný a odpovídající dané situaci vytváří protiváhu nevkusů a ošklivosti.

Samozřejmě ale vždy bude tím nejelegantnějším šatem ten, který je někdy na první pohled skrytý, jenž nás halí jako průsvitný závoj, ale jasně se zviditelňuje v našem jednání: naše ctnosti, touha učinit tento svět krásnějším a láskyplný vztah k lidem okolo nás.

Ivana Hurytová

PODOBENSTVÍ

Dva přátelé se procházeli po pláži.

Během procházky se pohádali a jeden dal tomu druhému facku.

Aniž by řekl jediné slovo, napsal ten druhý klacíkem do písku:

Dnes mi můj nejlepší přítel dal facku.

V tichosti pokračovali dál až na místo, kde se vlévá do moře řeka.

Ten, který dostal facku, byl zachycen proudem řeky a začal se topit. Ale přítel ho zachránil.

Když se topící vzpamatoval, vyrýl na blízký kámen:

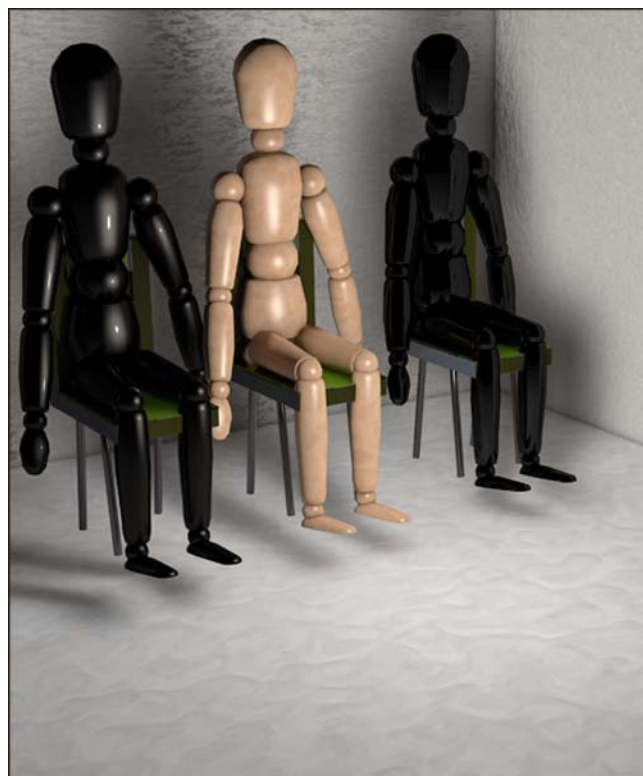
Dnes mi můj nejlepší přítel zachránil život.

Přítel, který mu dal facku a následně ho zachránil, se zeptal:

Poté, co jsem ti ublížil, jsi to napsal do písku, a nyní jsi to vyrýl do kamene. Proč?

A přítel mu odpověděl:

Když nám někdo ublíží, měli bychom to napsat do písku, kde to mohou vlny odpuštění smýt. Ale když někdo pro nás udělá něco dobrého, musíme to vyrýt do kamene, kde to nikdy nebude zapomenuto.

S ÚSMĚVEM JDE VŠECHNO LÉPE...

Vzkaz jednoho lékaře jeho pacientům:

Vážení pacienti,

1. Čekárna je od slova čekati.
2. Pacient je od slova *patientia*, což znamená trpělivost.
3. Recepty a doporučení k odborným lékařům píše já.
4. Jste u lékaře, ne v samoobsluze.
5. Vaše znalosti z internetu oceňuji. Mám ho také a kromě toho mám vysokou školu a 35 let praxe.
6. Pamatujte si léky, které užíváte.
7. Při kašli si zakrývejte ústa rukou.
8. Do kostela a k doktorovi se chodí v civilu, ne v montérkách.
9. Nejsem Frankenstein, potřebuji se občas napít, najíst a zajít na záchod.

SYMBOLISMUS LOTOSU

Na Východě má tato rostlina různé symbolické aspekty, ale její hlavní charakteristiky pramení z toho, že kvete nad stojatými vodami. Přestože rozkvétá nad kalnou vodou, sám zůstává neposkvrněný, proto je lotos považován za symbol čistoty .

Jelikož vyrůstá z temné vody a rozkvétá v plném slunečním světle, je tato rostlina symbolem duchovního naplnění. Představuje manifestaci vystupující na povrch prvotních vod, stejně jako kosmické vejce. Zavřené poupě vyjadřuje uskutečnění potenciálu původně ukrytého v semínku.

Lotos je také symbolem kosmické energie, jelikož má osm okvětních lístků, stejně jako je osm hlavních směrů v rovině. Proto se používá při kreslení mnohých mandal a janter. Hinduistická ikonografie znázorňuje boha Višnua spícího na hladině prvotního oceánu vyjádřeného ve formě lotosu. Z Višnuova pupku vyrůstá další lotos, na němž sedí Brahma.

Lotos podle buddhistů představuje podstatu Buddhy nedotčeného sansárou (kolem života), jež ho obklopuje. Mani padme neboli Klenot v lotosu je univerzum jako nádoba dharmy, z níž vyzařuje nirvána. Buddha uprostřed lotosu zastává roli čakravartina (vládce kola, představující buddhistický ideál krále, jenž prostřednictvím spravedlivé vlády, založené na buddhistických zásadách, udržuje ve své říši kolo dharmy v pohybu). Ve středu lotosu se může také nacházet hora Meru jako osa světa. Lotos s tisícem okvětních lístků symbolizuje projevený svět v jeho celistvosti.

V japonské literatuře se lotos často používá jako symbol jednání v souladu s morálkou.

Ve starověkém Egyptě symbolizoval lotos zrození a znovuzrození. Je to počáteční zrození z prvotních vod chaosu. Modrý lotos je uctíván jako nejposvátnější ze všech.

Věděli jste, že...

... v roce 2017 uplyne 620 let od narození Johannese Gutenberga, vynálezce knihtisku. Přesné datum jeho narození není známo, ale zato známe data dvou dalších významných událostí, které se obě odehrály v únoru: vydání jeho nejslavnějšího díla, Gutenbergovy bible, v roce 1455, a jeho úmrtí v roce 1468.

... jistá forma tisku se používala již před Gutenbergem. Obraz nebo text, který bylo třeba vytvořit v několika kopiích, se odlil z kovu nebo vyřezal do dřeva, a tato šablona se pak používala k tisku. Tvorba šablon ale byla zdlouhavá a v případě knih bylo třeba pro každou stránku vytvořit vlastní šablonu. Gutenbergův přínos spočíval v nápadu vytvořit šablonu pro každé písmeno a z nich potom skládat slova a věty. Stejná technologie se už staletí před ním používala v Číně a jiných východních zemích, Gutenberg však na svůj vynález přišel nezávisle na nich a jako první zdokonalil celý systém tak, že bylo možno tisknout rychle a efektivně, a vydávat tak knihy ve velkých nákladech.

... Gutenberg nepřišel jen s nápadem tisku. Vytvořil také slitinu, která se k výrobě tiskařských liter používá dodnes, a novou tiskařskou barvu. K tisku používal Gutenberg pouze dvě barvy. Barevné ilustrace byly tehdy do knih doplňovány ručně po jejich vytištění.

... zpočátku Gutenberg nevyužíval svůj vynález k tisku knih – vydával především kalendáře (nejstarší dochovaný pochází z roku 1448) a tiskl církevní odpustky. Teprve po několika letech, kdy se mu podařilo technologii tisku zdokonalit, se pustil i do výroby knih. Jeho největším počinem bylo vydání již zmiňované bible, které se dodnes dochovalo 48 kompletních exemplářů a množství zlomků..

HYPATIE

Příběh:

Na podzim roku 1508 povolal papež Julius II. do Říma malíře Raffaela a objednal si u něj pro svou soukromou knihovnu Stanza della Segnatura fresku „Athénská škola“. Raffael vypracoval předběžnou skicu a předložil ji ke schválení církevním otcům. Jeden z biskupů údajně ukázal na ženu vyobrazenou vlevo dole a zeptal se: „Kdo je ta žena?“ Umělec odpověděl: „Hypatie, nejslavnější žákyně Athénské školy.“ „Odstraňte ji,“ přikázal biskup, „její postava vrhá stín na víru pravověrných! Jinak je práce přijatelná.“ Raffael se tedy musel sklonit před mocí církevních otců, pokud chtěl ve své práci pokračovat. Podvolil se, avšak svůj původní záměr dovedně zamaskoval.

Tvář Hypatie nahradil obličejem mladíka, který se jmenoval Francesco Maria della Rovere a byl synovcem a chráněncem papeže Julia II. Bledost tváře a mladistvý vzhled papežova milovaného synovce byly dostatečně rozptylující, takže papež nepoznal souvislost s postavou Hypatie Alexandrijské, oficiálního nepřítele církve, jejíž umučení z rukou mnichů znamenalo konec klasického světa. Bíle oděná postava na fresce „Athénská škola“ tedy představuje první významnou ženu filozofku, jež byla zároveň poslední filozofkou antického světa.

Slunce, které celý den rozpalovalo alexandrijské ulice, se sklání k západu. Ve městě je stále plno lidí; někteří spěchají, jiní se jen tak procházejí a užívají si příjemného okamžiku dne.

Hypatie vychází ze svého domu, usedá do vozu a řídí ho až do Akademie, kde dnes bude hovořit o zvlášť složitých filozofických a matematických otázkách. Následuje ji

mnoho nadšených a oddaných obdivovatelů, kteří se dychtivě snaží zachytit pohled jejích hlubokých očí. Její krása je znovu naplňuje úžasem a obdivem. Jak může být nějaká žena tak krásná a zároveň tak moudrá? Jak může odmítat všechny milovníky, kteří se jí každodenně nabízejí, a veškerou svou lásku věnovat poznání?

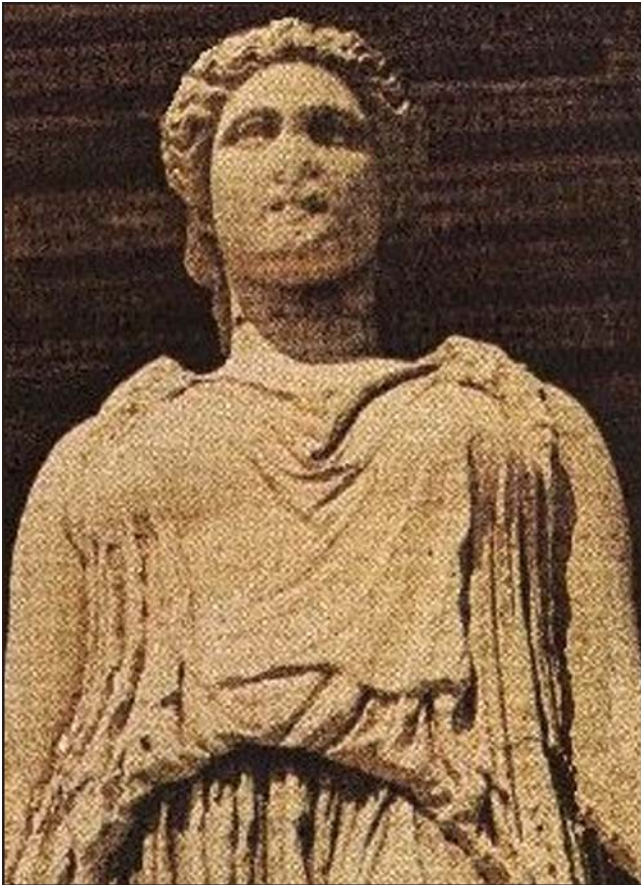
Hypatie se usmívá a pokyvuje hlavou na své přátele. Sestupuje z vozu a stoupá po schodišti z bílého mramoru. Vchází do velkých dveří, jež z obou stran hlídají dvě tiché sfingy, svědkyně věků, průvodkyně těch, kteří vstupují do svatého stánku vědy. Sál je osvětlen velkými lampami naplněnými vonným olejem. Vysoký klenutý strop ozdobil řectí umělci malbami postav Jupitera a jeho božských přátel, kteří jakoby s údivem sledují vše, co se děje dole pod nimi. Stěny jsou zase památkou na umělce egyptské a lze na nich spatřit obrazy posvátných zvířat (krokodýla, kočky, krávy a psa). Avšak scéna, která celému sálu vévodí, je svatba Osirida a Isidy. Na vyvýšeném stupni, potaženém purpurovým sametem, stojí stříbrná socha Minervy, bohyně moudrosti a patronky Hypatie.

Hypatie mluví řecky, jazykem myšlenky a krásy starého světa. Její hlas naplňuje sál i srdce všech posluchačů. Samotní bohové vyobrazení na stropě naslouchají jejím slovům a zdá se, že někteří souhlasně přikyvují.

Běda! Toto je její poslední přednáška v Akademii. Zítra lampy v sále pohasnou. Zítra bude Minerva bez dítěte...

Slunce zapadlo, na město se snáší temný závoj noci.

Příštího rána, když Hypatie nasedá před svým domem opět do vozu, vyrazí ze všech

stran z přilehlých ulic davy lidí. Jsou jich snad stovky, všichni oblečení v černých kutnách. Stovky napůl vyhladovělých mnichů z egyptských pouští, stovky vojáků kříže se jako černý hurikán ženou ulicí k jejímu vozu. Stáhnou ji ze sedadla, vlečou ji za vlasy do kostela. Jejich řev rozdírá uši a nepopsatelná hrůza naplňuje okolí. Někteří žádají, aby políbila kříž, aby se stala křesťankou a připojila se k jeptiškám. Jen za tu cenu jsou ochotni ušetřit její život. Hanebně ji svlékají do naha, zpod kuten vytahují ostré mušle a drásají jimi její bezvládné třesoucí se tělo. Mramorová podlaha kostela se zalévá krví, krásné údy jsou roztrhány. Zmrzačené tělo, nad kterým vrahové vítězně slaví svou fanatickou nenávisť, je poté hozeno do plamenů...

Krásná a moudrá žena byla zavražděna muži, kteří nebyli hodni dotknout se lemu jejího šatu. Jak hrozný čin, jak brutální vražda... v křesťanském kostele, v chrámu Páně! Nikdo nebyl zatčen.

Co vykoupí její smrt? Existuje vůbec trest za takovou vraždu?

Příběh Hypatie nás zavádí do Alexandrie, jednoho z největších center své doby. Hlavní město Egypta přijalo své jméno po Alexandrovi Velikém. Získalo proslulost za Ptolemaiovců a stalo se střediskem kultury a bohatství, přicházejících z významných měst Orientu. Dlouho bylo symbolem spojení Východu a Západu nejen na poli obchodu, ale též v oblasti věd, umění a filozofie.

Hypatie se narodila kolem roku 370 n. l. a byla dcerou matematika a filozofa Theona, jednoho z nejvzdělanějších mužů v tehdejší Alexandrii. Její otec přednášel matematiku, byl představeným Múseia (vysokého alexandrijského učení) a sám svou dceru vzdělával a vychovával. Pod jeho vedením studovala matematiku, astrologii a astronomii, pomáhala mu psát některá díla a spolupracovala na jeho výzkumech. Vedl ji také k fyzickému cvičení v souladu s ideálem harmonického rozvoje těla i duše. Učil ji o podstatě různých náboženství světa a o tom, jak lze ovlivnit posluchače silou slov.

Studovala též v Athénách a v Itálii. Po návratu do Alexandrie začala sama přednášet a v 31 letech se stala ředitelkou Múseia a hlavou platonské školy. Vyučovala matematiku a filosofii, zvláště pak filozofii neoplatonskou. Vycházela ze svých neoplatonských předchůdců, především z Plótína a Jamblicha.

Velmi brzy se stala proslulou osobností. Její přednášky navštěvovali nejen místní lidé z Alexandrie, ale posluchači přijížděli až z Říma či Athén, aby ji mohli slyšet. Dochované prameny nám ji popisují jako ženu výjimečné krásy, která dokázala nádherně a přitom moudře mluvit. Měla množství ctitelů, její studenti ji zbožňovali a otevřeně jí dávali najevo svůj obdiv. Ona se však zavázala k tomu, že nebude ženou žádného muže, a celý svůj život zasvětila výhradně poznání. Když se objevila ve svém voze na ulici, lidé jí házeli květiny, vítali ji, přinášeli jí dary a plakali dojetím. V básních ji nazývali Pannou nebes, Neposkvrněnou hvězdou.

Věnovala se především astronomii a matematice. Kromě jiného napsala komentáře

k Diophantově Aritmetice, Apolloniiovým Kuželosečkám a ptolemaiovským astronomickým pracím. Rozvinula myšlenky o dělení kužele pomocí různých rovin, o hyperbolách, parabolách a elipsách. Svému otci pomáhala v psaní jedenáctidílného komentáře k Ptolemaiovu Almagestu.

Spolu se svým otcem a se svým nejlepším žákem Synesiem se též podílela na vynalezení astrolábu, přístroje používaného ke studiu astronomie, který umožňoval napodobit pohyby nebeských těles. Pojednání, které o astrolábu sepsali, se stalo základem mnoha dalších, jež vznikla později, ve středověku.

V době, kdy žila Hypatie v Alexandrii, začínalo křesťanství převládat nad ostatními náboženstvími. Na začátku roku 390 vypukly první střety mezi věřícími odlišných náboženství a brzy nato se rozpoutal osudový konflikt mezi Cyrilem (křesťanským vůdcem) a Orestem (římským prefektem). Každý z nich stál na jiné straně a každý byl následován jistým počtem přívrženců.

Hypatie byla Orestovou přítelkyní, a to bylo důvodem, proč ji Cyril začal nenávidět. Navíc byla příliš učená, a přitom patřila k pohanům. S tím, jak získávala ve městě na oblíbenosti, Cyrilova nenávist rostla více a více. V roce 412 se stal alexandrijským biskupem, a ke své nenávisti tak mohl připojit i moc.

Cyryl (později sv. Cyril) přesvědčil sám sebe i své blízké, že Hypatiino nadání a dobré jméno vrhají stín na křesťanskou obec a že bude lepší se jí zbavit. Navíc ho velmi dráždilo to, že na její přednášky docházejí mnohé významné osobnosti, mezi nimi pochopitelně i jeho úhlavní nepřítel a představitel světské moci, Orestes.

Je více než pravděpodobné, že Hypatiina smrt byla dílem samotného alexandrijského biskupa. Nástrojem jeho pomsty se stali mniši, příslušníci fanatické křesťanské sekty z nitrijské pouště, kteří roku 415 Hypatii brutálně zavraždili. Odvlekli ji do nynějšího Chrámu sv. Michala, strhali z ní oblečení a nabroušenými mušlemi jí sedřeli kůži z těla.

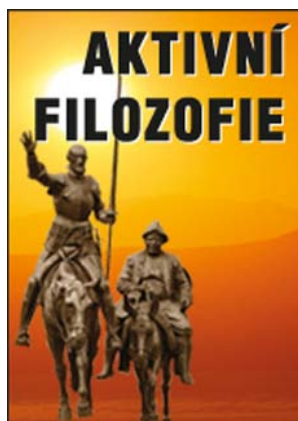
Proč připomínat takové události? Může osud jedné takové ženy, která žila před 1600 lety, ještě něco říci současnému člověku?

Hypatie nebyla jedinou osobností v dějinách, která se stala obětí nenávisti a fanatismu. Mnozí mudrci, kteří věděli příliš, se znelíbili davu, protože vědět mnoho znamená potenciální nebezpečí pro ty, kteří vědí málo, ale mají ve svých rukou moc. Sokrates, Anaxagoras, Giordano Bruno, Galileo, Campanella – to jsou jen některé příklady ze slavných období dějin, která přinesla lidstvu mnoho lesku, ale vždy měla i své stinné stránky.

Nespravedlnost, ať už má jakékoli tváře, se nesmí zapomínat. Protože ve všech dobách se opakují stejné příklady útoků proti moudrosti, vzdělanosti a poctivosti. Jestliže dopustíme, aby zvrhlá vůle mocných jednotlivců jednala po svém, aby náboženský fanatismus sloužil jako nástroj k vraždění, aby se neustále opakovaly tytéž chyby, jako by lidstvo pohrdalo svými dějinami, nemůžeme mluvit o pokroku lidské společnosti, o civilizaci, o kultuře.

Příklad Hypatie mluví za všechny ty, kteří měli podobný osud. Ze svědomí dějin je vymazat nelze, ale je možné usilovat o to, aby počet mučedníků už dál nenarůstal.

VESTA (kolektiv autorů)

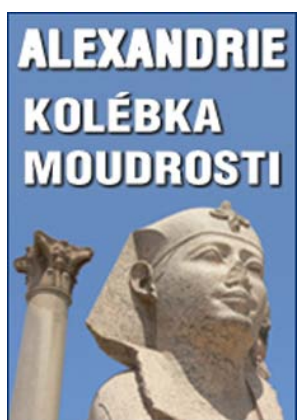

KURZ SROVNÁVACÍ FILOZOFIE A PSYCHOLOGIE VÝCHODU A ZÁPADU

Inspirujte se osobnostmi, které nám zanechaly cenné rady a praktické příklady pro to, jak být pánem sebe sama a nebýt tolik pod vlivem vnějších okolností. V průběhu 26 přednášek se seznámíte se třemi tematickými celky, jež pojednávají o důležitých aspektech lidské existence:

1. etické otázky jednotlivce: pevné hodnoty vytvářející vnitřní sílu osobnosti
2. hledání spravedlnosti ve společnosti, soužití mezi lidmi
3. význam dějin pro pochopení současnosti: jak žít dnes a aktivně vytvářet budoucnost

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející důležité schopnosti člověka: pozornost, koncentraci, paměť, imaginaci, kontrolu emocí, vůli atd.

ALEXANDRIE, KOLÉBKA MOUDROSTI

Přednáška s videoprojekcí

- Centrum setkávání antických kultur a inspirace mudrců
- Museion – místo, kde se rodilo a shromažďovalo poznání

Alexandrie: kolébka zrození a uskutečnění velkého snu. Město, které překonalo charakteristiky své epochy, se stalo cílem všech, kteří toužili poznat a poznání rozvíjet bez ohledu na kulturu či náboženství. Kadlub, ve kterém se mísily myšlenky, aby umožnily vzniknout těm novým nebo ještě hlubším. Útočiště, v němž alespoň na několik století dokázal člověk projevit své nejlepší vlastnosti a schopnosti. Můžeme tento sen znovu uskutečnit?

JAK SE RADOVAT ZE ŽIVOTA?

Přednáška

Život je pro nás velká záhada a umění žít je jedno z nejtěžších. Někomu se může zdát, že je to snadné, ale mnozí se životem bojují a trápí se. Jak se tedy ze života více radovat? Jedno tajemství tkví v tom hledat pramen radosti a štěstí spíše v sobě než ve věcech okolo nás. To, co je vnější, okolnosti, nemůžeme vždy ovlivnit či změnit, ale v našich silách je vždy zaujmout určitý postoj. Vnímat problémy raději jako výzvy a radostně se pouštět do jejich překonání. Jiná zlatá rada je hledat radost i ve zdánlivě obyčejných věcech, které považujeme za samozřejmé, ale to jen do doby, než je ztratíme. Zamysleme se i nad tím, jaký smysl může život mít a zda i jeho naplňování nás nenaplní radostí.

PRAKTICKÁ RÉTORIKA

Kurz

Rétorika jako umění krásného a dobrého vyjadřování, jehož kořeny nacházíme v antice. Současné příručky prezentačních a komunikačních dovedností stále vycházejí z klasických rad Aristotela či Quintiliana nebo popisují dovednosti rétora velmi podobné rolím, jež vymezil už Cicero. Ale na rozdíl od dnešní doby, která někdy upřednostňuje krásnou formu, tyto autoři kladli velký důraz rovněž na kvalitní obsah, hluboké myšlenky i morální étos samotného řečníka.